

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

**ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
2023-2025**

**ΠΜΣ «Διασυνδεδετική Ψυχιατρική:
Απαρτιωμένη Φροντίδα Σωματικής
και Ψυχικής Υγείας»**

Διευθυντής Προγράμματος:
Εμμανουήλ Ρίζος,
Καθηγητής Ψυχιατρικής της Ιατρικής
Σχολής, ΕΚΠΑ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΑΣΥΝΔΕΤΙΚΗ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ:
ΑΠΑΡΤΙΩΜΕΝΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ»

MSc «LIAISON PSYCHIATRY:
INTEGRATIVE CARE OF PHYSICAL AND
MENTAL HEALTH»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	2
ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΠΜΣ	3
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΚΟΠΟΣ	4
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ	5
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	5
ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΜΣ.....	9
ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ.....	10
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	12
ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ.....	13
ΑΝΑΘΕΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ / ΔΙΑΣΚΟΝΤΕΣ ΣΤΟ ΠΜΣ	13

ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΠΜΣ

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) με τίτλο «Διασυνδεδετική Ψυχιατρική: Απαρτιωμένη Φροντίδα Σωματικής και Ψυχικής Υγείας», λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2009-2010 και υποστηρίζεται από την Ιατρική Σχολή, του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Αρμόδια όργανα για τη λειτουργία του ΠΜΣ είναι:

- 1. Η Συνέλευση της Σχολής.**
- 2. Η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) του ΠΜΣ.**
- 3. Ο Διευθυντής του ΠΜΣ.**

Το ΠΜΣ «Διασυνδεδετική Ψυχιατρική: Απαρτιωμένη Φροντίδα Σωματικής και Ψυχικής Υγείας», υποστηρίζεται από την Γραμματεία του Προγράμματος και βρίσκεται σε επιστασία της Γραμματείας της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ. Το γραφείο της Γραμματείας του ΠΜΣ «Διασυνδεδετική Ψυχιατρική: Απαρτιωμένη Φροντίδα Σωματικής και Ψυχικής Υγείας», στεγάζεται στον πρώτο όροφο του «Αττικού Κτιρίου» της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ («ΑΚΙΣΑ»), στο Π.Γ.Ν. «Αττικόν».

Πληροφορίες σχετικά με το ΠΜΣ «Διασυνδεδετική Ψυχιατρική: Απαρτιωμένη Φροντίδα Σωματικής και Ψυχικής Υγείας»:

- Γραμματεία ΠΜΣ Διασυνδεδετική Ψυχιατρική: Απαρτιωμένη Φροντίδα Σωματικής και Ψυχικής Υγείας:., κτίριο «ΑΚΙΣΑ», Π.Γ.Ν. «Αττικόν», Ρίμινι 1, Χαϊδάρι. Τηλέφωνο επικοινωνίας είναι το 210-7462914 (κα Μαρκόγλου Ευαγγελία).
- Πανεπιστήμιο Αθηνών, Γραμματεία Ιατρικής Σχολής, τηλ. 210-7462032.
- Στην ιστοσελίδα της Ιατρικής (school.med.uoa.gr), καθώς και στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ (<https://liaisonpsychiatry.med.uoa.gr>)

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΚΟΠΟΣ

Γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ «Διασυνδετική Ψυχιατρική: Απαρτιωμένη Φροντίδα Σωματικής και Ψυχικής Υγείας», αποτελεί η εκπαίδευση και η έρευνα στο ευρύ γνωστικό πεδίο της Διασυνδετικής Ψυχιατρικής, η άσκηση της οποίας αφορά κυρίως στην λειτουργία των Ψυχιατρικών Μονάδων των Γενικών Νοσοκομείων, αλλά και στις υπόλοιπες βαθμίδες παροχής υγείας.

Ειδικότερα, η άσκηση της Διασυνδετικής Ψυχιατρικής αφορά στην παροχή απαρτιωμένης ψυχιατρικής φροντίδας σε άτομα με συνύπαρξη ψυχικής και σωματικής νόσου, σε ψυχικά πάσχοντες με προεξάρχουσες τις σωματικές εκδηλώσεις, στην πρόληψη (πρωτογενή, δευτερογενή, τριτογενή) της ψυχολογικής αντίδρασης στη σωματική νόσο, στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ασθενών με ψυχική και σωματική νόσο, στην ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση του προσωπικού υγείας στην ανίχνευση της ψυχικής διαταραχής, στην βελτίωση της επικοινωνίας του ιατρικού προσωπικού με τον ασθενή, αλλά και στην αντιμετώπιση της εξουθένωσης του ιατρικού προσωπικού.

Η Διασυνδετική Ψυχιατρική αποτελεί διεθνώς μια από τις πλέον αναγνωρισμένες και κύριες εξειδικεύσεις της Ψυχιατρικής σε πολλές αναπτυγμένες χώρες (Η.Π.Α, Ηνωμένο Βασίλειο, Φιλανδία κ.ά). Σημειώνεται ότι ήδη από το 2007 έχει κατατεθεί στο ΚΕΣΥ πλήρης αναλυτική πρόταση μας για την ανάπτυξη της εξειδίκευσης της Διασυνδετικής-Ψυχιατρικής (βλέπε σχετικό άρθρο Λύκουρας και συν. 2007. Πρόταση για την ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων Διασυνδετικής Ψυχιατρικής, Ψυχογηριατρικής και Ψυχιατροδικαστικής ως εξειδικεύσεων της Ιατρικής: κείμενο συμφωνίας των μελών του Ελληνικού Κολλεγίου Ακαδημαϊκής Ψυχιατρικής. Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής 24 (5): 487-507).

Σκοπός του ΠΜΣ είναι η κατάρτιση μεταπτυχιακών φοιτητών σε θέματα “Διασυνδετικής Ψυχιατρικής” η εκπαίδευση και η εξειδίκευση νέων επιστημόνων στο ευρύ και αναπτυσσόμενο πεδίο της παροχής απαρτιωμένης φροντίδας της σωματικής και ψυχικής υγείας, τόσο ψυχιάτρων όσο και ιατρών άλλων ειδικοτήτων όπως και επαγγελματιών κλάδων συναφών προς την ψυχιατρική και τις άλλες ιατρικές ειδικότητες, που θα συμμετέχουν σε αυτό, συνδυάζοντας υψηλού επιπέδου ακαδημαϊκές και ερευνητικές ικανότητες με αξιόλογη πρακτική εμπειρία στην άσκηση του επαγγέλματος τους, έχοντας σοβαρές προοπτικές επαγγελματικής αποκατάστασης. Αποτελεί δε υψηλή προτεραιότητα του προγράμματος, η προαγωγή της έρευνας στη Διασυνδετική Ψυχιατρική.

Αποσκοπεί επίσης, με την ολοκλήρωση του Προγράμματος, οι φοιτητές να έχουν αποκτήσει υψηλό επίπεδο γνώσεων, στάσεων και δεξιοτήτων του γνωστικού τους αντικειμένου, έτσι ώστε να δύνανται να στελεχώσουν ψυχιατρικές Μονάδες Γενικών Νοσοκομείων, Μονάδες Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, Μονάδες Κοινωνικής Ιατρικής όπως και ποικίλους κρατικούς και μη κρατικούς οργανισμούς, φορείς και δομές που σχετίζονται καθ' οιονδήποτε τρόπο με την απαρτιωμένη φροντίδα σωματικής και ψυχικής υγείας.

Το ΠΜΣ οδηγεί στην απονομή «Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών» (Δ.Μ.Σ.) στη «Διασυνδετική Ψυχιατρική: Απαρτιωμένη Φροντίδα Σωματικής και Ψυχικής Υγείας» μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών με βάση το πρόγραμμα σπουδών.

Οι τίτλοι απονέμονται από την Ιατρική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ που οδηγεί στη λήψη Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) ορίζεται σε τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα.

Μέχρι και το τέλος του δεύτερου εξαμήνου ορίζεται το θέμα για την εκπόνηση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών, ορίζεται στα έξι (6) ακαδημαϊκά εξάμηνα, υπό προϋποθέσεις (λόγοι υγείας, κύηση ή λοχεία, επαγγελματικοί λόγοι, ολοκλήρωση πειραμάτων στις ερευνητικές διπλωματικές), έπειτα από αίτηση του φοιτητή και έγκριση από τη Συνέλευση.

Δεν προβλέπεται στο ΠΜΣ δυνατότητα μερικής φοίτησης.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν δικαίωμα να ζητήσουν, με αίτησή τους, αναστολή σπουδών. Η άδεια χορηγείται με απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής για αποδεδειγμένα σοβαρούς λόγους μόνο μία φορά και δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερης διάρκειας των δύο συνεχόμενων ακαδημαϊκών εξαμήνων ούτε μικρότερης διάρκειας τους ενός εξαμήνου.

Φοιτητής που θα επαναλάβει τη φοίτησή του είναι υποχρεωμένος να παρακολουθήσει όλα τα μαθήματα, πρακτικές ασκήσεις κ.λπ., στα οποία δεν είχε αξιολογηθεί επιτυχώς πριν την αναστολή της φοίτησής του. Τα εξάμηνα αναστολής σπουδών δεν προσμετρώνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια κανονικής φοίτησης.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το ΠΜΣ ξεκινά το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους.

Τα μαθήματα του ΠΜΣ «Διασυνδεδετική Ψυχιατρική: Απαρτιωμένη Φροντίδα Σωματικής και Ψυχικής Υγείας» πραγματοποιούνται στο Αμφιθέατρο 4, στο κτίριο «ΑΚΙΣΑ» του ΕΚΠΑ, το οποίο βρίσκεται στο ΠΓΝ, «ΑΤΤΙΚΟΝ» (Ρίμινι 1, Χαϊδάρη).

Για την απόκτηση Δ.Μ.Σ. απαιτούνται συνολικά εκατόν είκοσι (120) πιστωτικές μονάδες (ECTS).

Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται διά ζώσης και με μέσα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε ποσοστό έως 35% των μαθημάτων.

Τα μαθήματα οργανώνονται σε εξάμηνα, πραγματοποιούνται σε εβδομαδιαία βάση και διεξάγονται στην ελληνική γλώσσα.

A. Το πρόγραμμα των μαθημάτων διαμορφώνεται ως εξής:

	Μαθήματα	Πιστωτικές μονάδες
A' Εξάμηνο	Εισαγωγή στη Διασυνδεδετική Ψυχιατρική: Γενικές αρχές	8
	Αξιολόγηση στη Διασυνδεδετική ψυχιατρική	8
	Η έρευνα στη Διασυνδεδετική ψυχιατρική	14
	Σύνολο	30
B' Εξάμηνο	Ψυχοπαθολογικές νοσολογικές οντότητες και συνήθη κλινικά προβλήματα	30
	Σύνολο	30
Γ' Εξάμηνο	Διασύνδεση της Ψυχιατρικής με τις άλλες ιατρικές ειδικότητες	16
	Ειδικές κατηγορίες ασθενών	4
	Ψυχιατρικές παρεμβάσεις	10
	Σύνολο	30
Δ' Εξάμηνο	Αρχές Βιο-ιατρικής στατιστικής	6
	Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία	24
	Σύνολο	30
	Γενικό Σύνολο	120

Εισαγωγή στη Διασυνδεδετική Ψυχιατρική: Γενικές αρχές

Στο μάθημα αυτό αναπτύσσονται, μεταξύ άλλων, σημαντικά ζητήματα σχετικά με την ιστορική εξέλιξη και διαχρονική ανάπτυξη του επιστημονικού πεδίου της Διασυνδεδετικής Ψυχιατρικής, καθώς και τις βασικές αρχές και τα πρότυπα εφαρμογής της.

Αναλυτικότερα, στο μάθημα περιγράφονται η ιστορική εξέλιξη και η συμβολή της ψυχοσωματικής Ιατρικής, οι βασικές αρχές Ψυχολογίας της υγείας, οι βασικές έννοιες του βιο-ψυχο-κοινωνικού μοντέλου της ιατρικής και συγκρίσεις με άλλα πρότυπα ιατρικής. Επιπλέον, αναφέρονται η διαχρονική ανάπτυξη της Συμβουλευτικής Διασυνδεδετικής Ψυχιατρικής, η δέσμη των υπηρεσιών της στο σύγχρονο γενικό νοσοκομείο, καθώς και οι στάσεις και δεξιότητες που είναι απαραίτητες στον λειτουργό της διασυνδεδετικής υπηρεσίας. Τέλος, γίνεται αναφορά στην έννοια της συννοσηρότητας και τη σημασία της για τη Διασυνδεδετική Ψυχιατρική αλλά και τα πρότυπα εφαρμογής της.

Αξιολόγηση στη Διασυνδεδετική ψυχιατρική

Το μάθημα αποσκοπεί στην παροχή γνώσεων που θα βοηθήσουν τους φοιτητές να προσεγγίσουν θέματα που σχετίζονται με την κλινική και ψυχομετρική αξιολόγηση στο πλαίσιο της άσκησης της Διασυνδεδετικής Ψυχιατρικής. Αναλυτικότερα, το μάθημα περιλαμβάνει θέματα που σχετίζονται με τη διαγνωστική συνέντευξη στη Διασυνδεδετική Ψυχιατρική και τις ιδιαιτερότητές της, την ψυχομετρική και νευροψυχολογική αξιολόγηση, τις διαταραχές των ψυχικών λειτουργιών καθώς και θέματα διαφοροδιάγνωσης στη Διασυνδεδετική Ψυχιατρική.

Έρευνα στη Διασυνδεδετική ψυχιατρική

Το μάθημα αποσκοπεί στην παροχή γνώσεων που θα βοηθήσουν τους φοιτητές να προσεγγίσουν ερευνητικά, θέματα που σχετίζονται με τη Διασυνδεδετική Ψυχιατρική και θα τους βοηθήσει στη διαμόρφωση και υλοποίηση του ερευνητικού πρωτοκόλλου της διπλωματικής τους εργασίας στα πλαίσια του Π.Μ.Σ.

Οι φοιτητές θα αποκτήσουν γνώσεις που αφορούν τις βασικές αρχές Ψυχομετρίας, το σχεδιασμό έρευνας και τις μεθόδους συλλογής στοιχείων. Αναλυτικότερα, το μάθημα περιλαμβάνει την εξοικείωση με τις βάσεις δεδομένων και την αναζήτηση επιστημονικής βιβλιογραφίας, καθώς και θέματα περιγραφικής και αναλυτικής επιδημιολογίας. Επιπλέον, πραγματοποιείται εξοικείωση με θέματα που αφορούν στη διατύπωση ερευνητικού ερωτήματος, στην επιλογή ερευνητικής μεθόδου, στην αξιολόγηση των ψυχομετρικών εργαλείων και στην ανάπτυξη και σύνταξη ερευνητικού πρωτοκόλλου, όπως επίσης και τη συγγραφή ερευνητικής εργασίας.

Ψυχοπαθολογικές Νοσολογικές Οντότητες και Συνήθη Κλινικά Προβλήματα

Το μάθημα στοχεύει στην παροχή γνώσεων που θα βοηθήσουν τους φοιτητές να κατανοήσουν τα συνηθέστερα κλινικά προβλήματα που παρουσιάζονται ως αιτήματα που δέχονται οι ψυχίατροι στο γενικό νοσοκομείο από ιατρούς άλλων ειδικοτήτων. Αναλυτικότερα, μεταξύ των θεματικών που προσεγγίζονται στο πλαίσιο του μαθήματος είναι το ντελίριο (delirium) και άνοια, ψυχωτικές διαταραχές, συναισθηματικές διαταραχές, αυτοκτονικότητα και βία, άγχος, σωματοποίηση, πόνος, χρήση ουσιών, ψυχικό τραύμα, πένθος, διαταραχές διατροφής και ύπνου κ.ά.

Διασύνδεση της Ψυχιατρικής με τις Άλλες Ιατρικές Ειδικότητες

Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζεται η ψυχιατρική συμπτωματολογία που δύναται να αναπτυχθεί σε έδαφος σωματικών ασθενειών. Αναλυτικότερα το μάθημα περιλαμβάνει τη διασύνδεση της ψυχιατρικής με τις ιατρικές ειδικότητες: Νευρολογία, Καρδιολογία, Πνευμονολογία, Λοιμωξιολογία, Γαστρεντερολογία, Ογκολογία, Αιματολογία, Ρευματολογία, Ανοσολογία, Ενδοκρινολογία, Δερματολογία, Νεφρολογία - Αιμοκάθαρση, Εντατικολογία, Γενική Χειρουργική και Αναισθησιολογία, Χειρουργική των μεταμοσχεύσεων, Νευροχειρουργική, Ορθοπεδική και Τραυματιολογία, Πλαστική χειρουργική, Ουρολογία - Ανδρολογία, Μαιευτική - Γυναικολογία κ.ά.

Ειδικές Κατηγορίες Ασθενών

Το μάθημα αυτό έχει ως κύριο στόχο την παροχή γνώσεων στους φοιτητές σχετικά με τα ειδικά ζητήματα που αφορούν σε ιδιαίτερους πληθυσμούς ασθενών στο γενικό νοσοκομείο. Μεταξύ των ειδικών πληθυσμών που

μελετώνται είναι οι ηλικιωμένοι, τα παιδιά και οι έφηβοι, οι γυναίκες, οι ασθενείς με χρόνια αναπηρία, με νοητική υστέρηση, οι θνήσκοντες ασθενείς κ.ά.

Ψυχιατρικές Παρεμβάσεις

Στο πλαίσιο του μαθήματος καλύπτονται μία σειρά από θέματα σε επίπεδο παρεμβάσεων στο πλαίσιο της εφαρμογής της Διασυνδετικής Ψυχιατρικής, ιδιαίτερο στον χώρο του γενικού νοσοκομείου. Μεταξύ των θεματικών που αναπτύσσονται είναι η σχέση ιατρού - ασθενούς και τα όρια της, η επικοινωνία του ιατρού με τον ασθενή και την οικογένειά του, τα προβλήματα που σχετίζονται με την ανακοίνωση της διάγνωσης, η διεπαγγελματική επικοινωνία στο γενικό νοσοκομείο και τα προβλήματα της επαγγελματικής εξουθένωσης. Επιπλέον, περιγράφονται νομικά - δεοντολογικά ζητήματα στη Διασυνδετική Ψυχιατρική, η ψυχολογική στήριξη του μη ψυχιατρικού ασθενούς, οι ψυχοθεραπευτικές παρεμβάσεις στο γενικό νοσοκομείο και θέματα ψυχοφαρμακολογίας.

Αρχές Βιο-ιατρικής Στατιστικής

Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών με τις βασικές αρχές της βιο-στατιστικής και τη χρήση της στην πράξη, με έμφαση στις εφαρμογές της στις επιστήμες ψυχική υγείας. Μεταξύ των θεμάτων που καλύπτονται είναι η εξοικείωση με τις μεταβλητές, οι στατιστικοί δείκτες κεντρικής τάσης και διασποράς, οι κατανομές συχνότητας, η απεικόνιση στατιστικών δεικτών και οι προϋποθέσεις υπολογισμού τους, οι μονομεταβλητές, διμεταβλητές και πολυμεταβλητές στατιστικές αναλύσεις, καθώς και ζητήματα σχετικά με τον στατιστικό έλεγχο υποθέσεων και τη στατιστική σημαντικότητα. Το περιεχόμενο του μαθήματος καλύπτεται μέσα από θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση σε υπολογιστές με τη χρήση στατιστικού προγράμματος (πχ. SPSS).

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Οι φοιτητές/τριες στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος του Π.Μ.Σ. καλούνται να εκπονήσουν Διπλωματική Εργασία, η οποία συνιστά αυτοτελή επιστημονική και συστηματική προσέγγιση ενός θέματος συναφές με το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ..

Στόχος της διπλωματικής εργασίας είναι οι φοιτητές στηριζόμενοι στην υπάρχουσα βιβλιογραφία και έρευνα αλλά και στα επιστημονικά τους ενδιαφέροντα, τα οποία αναδεικνύονται κατά την διάρκεια των σπουδών τους, να συνθέσουν τα υπάρχοντα δεδομένα και να εξάγουν νεότερα δεδομένα και αποτελέσματα σχετικά με το υπό μελέτη θέμα.

Οι φοιτητές θα προσεγγίσουν, υπό εποπτεία και υποστήριξη, ένα ερευνητικό ερώτημα που άπτεται στο ερευνητικό πεδίο της διασυνδετικής ψυχιατρικής με στόχο την εξαγωγή συμπερασμάτων, σύμφωνα με τους κανόνες της επιστημονικής έρευνας και με απώτερο στόχο την προαγωγή της επιστήμης της διασυνδετικής ψυχιατρικής και την εφαρμογή των ευρημάτων στην καθημερινή κλινική πρακτική.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η πρακτική άσκηση συνδέεται με όλα τα προαναφερθέντα μαθήματα και είναι υποχρεωτική.

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΜΣ

Το περιεχόμενο, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, ο τρόπος διδασκαλίας και αξιολόγησης, τα προτεινόμενα συγγράμματα και οι αποκτώμενες δεξιότητες για όλα τα μαθήματα του Π.Μ.Σ. περιγράφονται αναλυτικά στα αντίστοιχα Περιγράμματα Μαθημάτων και στον Οδηγό Σπουδών του Τμήματος που επικαιροποιείται σε τακτική βάση, ακολουθώντας πάντα τις εξελίξεις στο πεδίο της Διασυνδεδετικής Ψυχιατρικής, καθώς και στην ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ. <https://liaisonpsychiatry.med.uoa.gr/>

Το Πρόγραμμα Σπουδών του Π.Μ.Σ. αποσκοπεί στην παροχή άρτιας θεωρητικής, ερευνητικής και κλινικής εκπαίδευσης των φοιτητών/τριών στο εφαρμοσμένο πεδίο της Διασυνδεδετικής Ψυχιατρικής.

Ολοκληρώνοντας το Πρόγραμμα, οι απόφοιτοι, τόσο οι ψυχίατροι όσο και οι ιατροί άλλων ειδικοτήτων, όπως και επαγγελματίες κλάδων συναφών προς την ψυχιατρική και τις άλλες ιατρικές ειδικότητες, θα έχουν εκπαιδευτεί και εξειδικευτεί στο ευρύ και αναπτυσσόμενο πεδίο της παροχής απαρτιωμένης φροντίδας της σωματικής και ψυχικής υγείας, προάγοντας όλες τις απαραίτητες προς τούτο γνώσεις, στάσεις και δεξιότητες.

Ειδικότερα, με την επιτυχή ολοκλήρωση των απαιτήσεων του προγράμματος του Π.Μ.Σ., οι απόφοιτοι/ες θα είναι σε θέση:

- α. Να στελεχώσουν ψυχιατρικές Μονάδες Γενικών Νοσοκομείων, Μονάδες Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, Μονάδες Κοινωνικής Ιατρικής όπως και ποικίλους κρατικούς και μη κρατικούς οργανισμούς / φορείς και δομές που σχετίζονται καθ' οιονδήποτε τρόπο με την φροντίδα σωματικής και ψυχικής υγείας.
- β. Να απασχοληθούν σε θέσεις που απαιτούν υψηλό επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων του γνωστικού αντικείμενου.
- γ. Να εξειδικευτούν στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο
- δ. Να πραγματοποιούν ερευνητικές εργασίες που προάγουν τη γνώση στο πεδίο της διασυνδεδετικής ψυχιατρικής.
- ε. Επίσης, μετά την απόκτηση του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών οι φοιτητές θα δύνανται να προχωρήσουν στην εκπόνηση διδακτορικής διατριβής, εφόσον έχουν επιδείξει τις κατάλληλες γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις και κρίνονται κατάλληλοι προς τούτο.

Επιπλέον, οι απόφοιτοι του Π.Μ.Σ. θα μπορούν:

- Να γνωρίσουν τα βασικά χαρακτηριστικά της ποιοτικής έρευνας
- Να μάθουν διάφορους τρόπους συλλογής ποιοτικών δεδομένων
- Να εξασκηθούν στη συμμετοχική παρατήρηση και τις συνεντεύξεις με ενήλικες και παιδιά
- Να ευαισθητοποιηθούν σε μεθοδολογικά και πρακτικά ζητήματα που μπορεί να προκύψουν από την εμπλοκή του ερευνητή στο πεδίο που μελετά
- Να εξασκηθούν στην ανάλυση και την ερμηνεία ποιοτικών δεδομένων

Ολοκληρώνοντας το Πρόγραμμα, οι φοιτητές, τόσο οι ψυχίατροι όσο και οι ιατροί άλλων ειδικοτήτων όπως και επαγγελματίες κλάδων συναφών προς την ψυχιατρική και τις άλλες ιατρικές ειδικότητες, θα έχουν εκπαιδευτεί και εξειδικευτεί στο ευρύ και αναπτυσσόμενο πεδίο της παροχής απαρτιωμένης φροντίδας της σωματικής και ψυχικής υγείας, προάγοντας όλες τις απαραίτητες προς τούτο γνώσεις, στάσεις και δεξιότητες.

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο (2) εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το εαρινό, έκαστο εκ των οποίων περιλαμβάνει τουλάχιστον δεκατρείς (13) εβδομάδες διδασκαλίας. Επίσης, περιλαμβάνεται και εξεταστική περίοδος μετά τη λήξη κάθε εξαμήνου. Τα μαθήματα του χειμερινού και εαρινού εξαμήνου εξετάζονται επαναληπτικώς κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου.

Για την απόκτηση Δ.Μ.Σ. κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής οφείλει να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς στο σύνολο των προσφερόμενων μαθημάτων του ΠΜΣ, να πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση και να εκπονήσει και παρουσιάσει μία διπλωματική εργασία συγκεντρώνοντας έτσι εκατόν είκοσι (120) ECTS.

Ένας μεταπτυχιακός φοιτητής θεωρείται ότι έχει παρακολουθήσει κάποιο μάθημα (και επομένως έχει δικαίωμα συμμετοχής στις εξετάσεις) μόνο αν έχει συμπληρώσει το 80% των ωρών του μαθήματος. Σε αντίθετη περίπτωση υποχρεούται να επαναλάβει το μάθημα.

Σε περίπτωση κώλυματος διεξαγωγής μαθήματος προβλέπεται η αναπλήρωσή του. Η ημερομηνία και η ώρα αναπλήρωσης αναρτώνται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ (<http://liaisonpsychiatry.med.uoa.gr>).

Για τα διδαχθέντα μαθήματα ορίζονται ημερομηνίες εξετάσεων και ανακοινώνονται στους φοιτητές μέσω της αντίστοιχης ιστοσελίδας.

Η αξιολόγηση των μεταπτυχιακών φοιτητών και η επίδοσή τους στα μαθήματα που υποχρεούνται να παρακολουθήσουν στο πλαίσιο του ΠΜΣ πραγματοποιείται με γραπτές ή προφορικές εξετάσεις ή με εκπόνηση εργασιών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Ο τρόπος αξιολόγησης ορίζεται από τον διδάσκοντα του κάθε μαθήματος.

Η βαθμολόγηση γίνεται στην κλίμακα 0-10. Ο φοιτητής/φοιτήτρια θεωρείται ότι ολοκλήρωσε επιτυχώς την εκπαίδευσή του/της στα μαθήματα αν βαθμολογηθεί με πέντε (5) ή άνω στην αντίστοιχη εξέταση. Η βαθμολογία των μαθημάτων κατατίθεται στη Γραμματεία του ΠΜΣ εντός 20 ημερών από τη λήξη της εξεταστικής περιόδου.

Εάν μεταπτυχιακός φοιτητής αποτύχει τρεις (3) φορές στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων εξετάζεται, ύστερα από αίτησή του, από τριμελή επιτροπή μελών ΔΕΠ της Σχολής, τα μέλη της οποίας έχουν το ίδιο ή συναφές αντικείμενο με το εξεταζόμενο μάθημα και ορίζονται από τη Συνέλευση της Σχολής. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδάσκων.

Η Συντονιστική Επιτροπή, ύστερα από αίτηση του μεταπτυχιακού φοιτητή, στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας, ο προτεινόμενος επιβλέπων και επισυνάπτεται περίληψη της

προτεινόμενης εργασίας, ορίζει τον επιβλέποντα αυτής και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την έγκριση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο επιβλέπων. Ο ορισμός της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής επικυρώνεται από τη Συνέλευση του Τμήματος.

Το θέμα της διπλωματικής εργασίας πρέπει να είναι συναφές με τα μαθήματα του ΠΜΣ, να έχει ερευνητικό χαρακτήρα και να είναι πρωτότυπο.

Μέλη ή επιβλέποντες της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής εκπόνησης της Διπλωματικής Εργασίας ορίζονται εξ όλων των κατηγοριών διδασκόντων του ΠΜΣ, κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Η γλώσσα συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας μπορεί να είναι ελληνική και κατά περίπτωση αγγλική.

Οδηγίες συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας: Η Εργασία εκτυπώνεται μόνο σε μια όψη της σελίδας μεγέθους A4 (21 x 29.7 cm) με διάκενο τουλάχιστον 1.5 εκτός από ειδικές σελίδες, πίνακες κλπ. Όλες οι σελίδες πρέπει να έχουν αρίθμηση στο κέντρο του υποσέλιδου. Οι παράγραφοι πρέπει να έχουν δεξιά και αριστερά στοίχιση. Η προτεινόμενη γραμματοσειρά είναι η επίσημη του ΕΚΠΑ μεγέθους 12 στιγμών. Ο λογότυπος του Ε.Κ.Π.Α. πρέπει να περιέχεται στο άνω μέρος του εξωφύλλου. Το μέγεθος της μεταπτυχιακής εργασίας εναπόκειται στην κρίση του φοιτητή και του επιβλέποντος αυτής και σχετίζεται με τις απαιτήσεις και τις ιδιαιτερότητες του θέματος.

Ο φοιτητής επεξεργάζεται το θέμα και το παρουσιάζει ενώπιον της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής. Η εργασία γίνεται αποδεκτή κατά πλειοψηφία και βαθμολογείται με άριστα το 10. Μετά την παρουσίαση και με ευθύνη του επιβλέποντος και του μεταπτυχιακού φοιτητή συντάσσεται πρακτικό που υπογράφεται από τα μέλη της επιτροπής. Με τη γραπτή βεβαίωση των μελών της Τ.Ε.Ε., ο φοιτητής θεωρείται ότι έχει ολοκληρώσει την υποχρέωση της διπλωματικής εργασίας. Το πρακτικό, η έκθεση αξιολόγησης και τα αντίγραφα της Διπλωματικής Εργασίας υποβάλλονται στην Γραμματεία Μεταπτυχιακών Σπουδών της Ιατρικής Σχολής για έκδοση του Δ.Μ.Σ. (MSc) και ορκωμοσία.

Περαιτέρω προϋπόθεση για την απονομή του Δ.Μ.Σ. (MSc) είναι η κατάθεση από τον φοιτητή αριθμού αντιγράφων (1 σε έντυπη και 1 σε ηλεκτρονική μορφή για κάθε μέλος της επιτροπής και για την γραμματεία του ΠΜΣ) της εργασίας όπως ορίζεται από την Γραμματεία της Ιατρικής Σχολής.

Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή, αναρτώνται υποχρεωτικά στον διαδικτυακό τόπο της Ιατρικής Σχολής.

Επίσης, γίνεται ηλεκτρονική κατάθεση της διπλωματικής εργασίας στο Ψηφιακό Αποθετήριο "ΠΕΡΓΑΜΟΣ", σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου του Ε.Κ.Π.Α..

Η Συντονιστική Επιτροπή δύναται να θεωρήσει ως προαπαιτούμενο του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Σπουδών, την ύπαρξη μίας τουλάχιστον αγγλόφωνης / διεθνούς δημοσίευσης, με μορφή άρθρου σε περιοδικό, δημοσίευσης της οποίας το περιεχόμενο θα προέρχεται και θα σχετίζεται, με την διπλωματική εργασία του φοιτητή ή γενικότερα από το ερευνητικό έργο του, το οποίο έχει πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια της φοίτησης του στο μεταπτυχιακό.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

1. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται για τους φοιτητές του Α΄ κύκλου σπουδών, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Το Ίδρυμα υποχρεούται να εξασφαλίσει στους φοιτητές με αναπηρία ή/και ειδικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και τη διδασκαλία. Η Μονάδα Προσβασιμότητας του Ε.Κ.Π.Α. ιδρύθηκε και λειτουργεί με την από 23 Φεβρουαρίου 2006 απόφαση της Πανεπιστημιακής Συγκλήτου και την από 22 Μαρτίου 2006 απόφαση του Πρυτανικού Συμβουλίου. Έργο της είναι η εξασφάλιση στην πράξη της ισότιμης πρόσβασης στις ακαδημαϊκές σπουδές των φοιτητών με διαφορετικές ικανότητες και απαιτήσεις, μέσω της παροχής προσαρμογών στο περιβάλλον, Υποστηρικτικών Τεχνολογιών Πληροφορικής και Υπηρεσιών Πρόσβασης.

2. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καλούνται να συμμετέχουν και να παρακολουθούν, σεμινάρια ερευνητικών ομάδων, συζητήσεις βιβλιογραφικής ενημέρωσης, επισκέψεις εργαστηρίων, συνέδρια/ημερίδες με γνωστικό αντικείμενο συναφές με αυτό του ΠΜΣ, διαλέξεις ή άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις του ΠΜΣ κ.ά.

3. Η Συνέλευση της Ιατρικής Σχολής, μετά την εισήγηση της Σ.Ε., δύναται να αποφασίσει τη διαγραφή μεταπτυχιακών φοιτητών εάν:

- υπερβούν το ανώτατο όριο απουσιών
- έχουν αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων και δεν έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα,
- υπερβούν τη μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ, όπως ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό,
- έχουν παραβιάσει τις κείμενες διατάξεις όσον αφορά την αντιμετώπιση πειθαρχικών παραπτωμάτων από τα αρμόδια πειθαρχικά όργανα,
- αυτοδίκαια κατόπιν αιτήσεως των μεταπτυχιακών φοιτητών,
- υποπέσουν σε παράπτωμα που εμπίπτει στο δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας (Ν.2121/93) κατά τη συγγραφή των προβλεπομένων εργασιών τους,
- δεν καταβάλλουν το προβλεπόμενο τέλος φοίτησης.

4. Οι εγγεγραμμένοι φοιτητές του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) δύναται να φοιτούν δωρεάν στο Π.Μ.Σ., εφόσον πληρούν τα οικονομικά ή κοινωνικά κριτήρια σύμφωνα με το άρθρο 86 του ν.4957/2022. Προϋπόθεση για τη χορήγηση του δικαιώματος δωρεάν φοίτησης λόγω οικονομικών ή κοινωνικών κριτηρίων είναι η πλήρωση προϋποθέσεων αριστείας κατά τον πρώτο κύκλο σπουδών, που αντιστοιχεί στην κατοχή βαθμού ίσου ή ανώτερου του επάμηση (7.5) με άριστα στα δέκα (Άρθρο 86 Ν. 4957/2022, ΦΕΚ Α΄ 141/21/07/2022).

5. Στο τέλος κάθε εξαμήνου πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος και κάθε διδάσκοντος από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές.

6. Η καθομολόγηση γίνεται στο πλαίσιο της Συνέλευσης της Ιατρικής Σχολής και σε χώρο της Σχολής παρουσία του Προέδρου της Σχολής.

7. Στο πλαίσιο του ΠΜΣ απονέμεται Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη «Διασυνδεδετική Ψυχιατρική: Απαρτιωμένη Φροντίδα Σωματικής και Ψυχικής Υγείας».

8. Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών δεν απονέμεται σε φοιτητή του οποίου ο τίτλος σπουδών πρώτου κύκλου από ίδρυμα της αλλοδαπής δεν έχει αναγνωρισθεί από το Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.), σύμφωνα με το ν. 3328/2005 (Α' 80).

9. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές μπορούν να αιτηθούν την έκδοση παραρτήματος διπλώματος.

10. Για τη συμμετοχή τους στο ΠΜΣ «Διασυνδεδετική Ψυχιατρική: Απαρτιωμένη Φροντίδα Σωματικής και Ψυχικής Υγείας» οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καταβάλλουν τέλη φοίτησης που ανέρχονται στο ποσό των χιλίων ευρώ (1000) ανά εξαμήνο (συνολικά 4000 ευρώ). Η καταβολή του τέλους γίνεται στην αρχή κάθε εξαμήνου.

ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Η Ιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ διαθέτει τη βασική υποδομή και τον αναγκαίο εξοπλισμό για τη λειτουργία των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Τα μαθήματα του ΠΜΣ «Διασυνδεδετική Ψυχιατρική: Απαρτιωμένη Φροντίδα Σωματικής και Ψυχικής Υγείας» πραγματοποιούνται στους χώρους του ΠΓΝ «Αττικόν» και, συγκεκριμένα, στο καινούριο κτίριο της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ, «ΑΚΙΣΑ». Τα αμφιθέατρα και οι αίθουσες διδασκαλίας στο κτίριο «ΑΚΙΣΑ» διαθέτουν προβολικά συστήματα, μικροφωνικές εγκαταστάσεις και συντηρούνται, κατά διαστήματα, με εργασίες αποκατάστασης φθορών τόσο των χώρων όσο και της τεχνικής υποδομής. Οι αίθουσες διδασκαλίας και τα αμφιθέατρα σταδιακά διαμορφώνονται, ώστε να είναι εύκολα προσβάσιμα από ΑΜΕΑ και να διευκολύνεται η εν γένει μετακίνησή τους στους χώρους.

Η πραγματοποίηση των εισηγήσεων από τους ομιλητές γίνεται με παρουσίαση αρχείων τύπου powerpoint, μέσω laptop και μηχανήματος projector, ενώ δίνονται σημειώσεις και επιστημονική βιβλιογραφία. Οι σημειώσεις/παραρτήματα των διδασκόντων αναρτώνται μετά από κάθε μάθημα στην Πλατφόρμα Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης (e-class) του ΕΚΠΑ.

Οι φοιτητές του ΠΜΣ μπορούν να έχουν, μέσω του Πανεπιστημίου, πρόσβαση στις ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες για περαιτέρω γνώση και εξοικείωση με το αντικείμενο της Διασυνδεδετικής Ψυχιατρικής.

ΑΝΑΘΕΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ / ΔΙΑΣΚΟΝΤΕΣ ΣΤΟ ΠΜΣ

Στην εκπαίδευση και διδασκαλία του ΠΜΣ συμμετέχουν μέλη ΔΕΠ αλλά και διδάκτορες με εξοικείωση και εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο της Διασυνδεδετικής Ψυχιατρικής.

Καλούνται διδάσκοντες με επιστημονική επάρκεια όπως αυτή αποτυπώνεται στο διεθνούς κύρους και αναγνώρισης ερευνητικό, συγγραφικό και γενικότερο ακαδημαϊκό έργο τους, στις επιστημονικές δημοσιεύσεις τους σε διεθνή και έγκριτα επιστημονικά περιοδικά με υψηλούς δείκτες απήχησης (impact factors) αλλά και στην πληθώρα των ετεροαναφορών σε αυτές (citations).